

Od redakcji

Nasi Czytelnicy z całą pewnością zauważą pewną zmianę, jaka nastąpiła wraz z bieżącym numerem „Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej”. Aktualny egzemplarz jest znacznie bardziej obszerny, został wzbogacony o nową tematykę, można też zaobserwować coraz liczniejszą grupę autorów. I nie byłoby w tym niczego nadzwyczajnego, gdyby nie fakt, który nas niezwykle cieszy i napawa dumą, iż na naszych łamach coraz liczniej zaczęli pojawiać się również autorzy wybitni, naukowcy zagraniczni o światowej renomie w zakresie edukacyjnej analizy transakcyjnej. A wszystko to zbiega się z wydaniem piątego numeru tego periodyku. Możemy zatem mówić o swego rodzaju jubileuszu.

Bieżący numer otwiera artykuł Zbigniewa Wieczorka poświęcony walorom diagnostycznym analizy transakcyjnej. Można przypuszczać, że coroczny udział członków Zespołu w konferencjach Polskiego Towarzystwa Diagnozy Edukacyjnej zainspirował autora do podjęcia tego intrygującego tematu. Doktor Zbigniew Wieczorek – z całą pewnością jeden z najbardziej kreatywnych członków Zespołu, który każdego dnia zasypuje nas nowymi pomysłami – w swoim artykule podjął próbę zbudowania wizualnego modelu łączącego analizę struktury osobowości w AT z pozycjami życiowymi i strukturą czasu. Autor ocenia, że wspomniany model może stać się użytecznym narzędziem diagnozy w prowadzonych przez siebie treningach nauczycielskiej asertywności.

Następne artykuły to dla nas prawdziwa sensacja i nobilitacja, otóż dwie najbardziej znane, cenione i rozpoznawalne zagraniczne autorki zajmujące się od lat edukacyjną analizą transakcyjną przesłały nam swoje teksty. Trudi Newton poświęciła artykuł refleksji nad własną drogą poszukiwań edukacyjnych aplikacji AT. Swoją tekst rozpoczyna nieco uwodzieleńskim stwierdzeniem: „Stałam się edukacyjnym analitykiem transakcyjnym prawie przez przypadek”. Pragniemy zapewnić – obecnie już naszą autorkę – że każdy z nas mógłby powiedzieć to samo, a że – jak twierdzą niektórzy – przypadki zdarzają się tylko w gramatyce, to obecnie znajdujemy się wszyscy tu, gdzie jesteśmy. To znaczy w dziedzinie niezwykle ciekawych i inspirujących poszukiwań edukacyjnych. Autorka wskazuje przełomowe publikacje w rozwoju EAT. Można odnieść wrażenie, że stara się nam, stawiającym dopiero pierwsze kroki w tej dziedzinie, pokazać kierunki, jakimi powinniśmy podążać. Kreśląc w zakończeniu perspektywy dalszych badań, wyraża nadzieję, że w przyszłości analiza transakcyjna stanie się istotnym elementem refleksji nad nauczaniem i wychowaniem w stopniu o wiele większym, niż dzieje się to dziś. Dzięki Internetowi nastąpi konsolidacja oraz wymiana doświadczeń między teoretykami i praktykami w różnych krajach, a przedstawiciele tej koncepcji wyjdą niejako z własnych ogródków

oraz częściej i śmieiej będą publikować i popularyzować swoje prace w innych czasopismach pedagogicznych. Osoby zainteresowane postacią Trudi Newton warto odesłać do wywiadu, jaki odnaleźć można w Internecie¹. Jeżeli przyjąć, że powstała i istnieje „polska szkoła edukacyjnej analizy transakcyjnej” (niektórzy używają nawet określenia: „częstochowska szkoła analizy transakcyjnej” – taki termin, zapewne nieco na wyrost, można usłyszeć od najbardziej utytułowanych profesorów psychologii i pedagogiki) – to tekst Trudi Newton stanowi dla tego przedsięwzięcia ważne wsparcie i nadaje kierunek kolejnym naszym badaniom.

Drugi z zamieszczonych w języku angielskim tekstów został napisany przez doktor Sylwię Schachner z Wiednia. Swego czasu członkowie Zespołu mieli możliwość uczestnictwa w prowadzonym przez tę autorkę warsztacie, o czym informowaliśmy na naszej stronie internetowej. Artykuł przedstawia całą paletę zagadnień, którymi zajmuje się edukacyjna analiza transakcyjna. Trudno przecenić wartość tego opracowania jako krótkiej, ale wszechstronnej panoramy problemów zarówno podejmowanych przez tę dziedzinę, jak również wartych dalszych poszukiwań badawczych. Na wstępie autorka, jako menedżer edukacji (funkcja u nas praktycznie nieznaną, być może odpowiadałaby w jakimś zakresie roli metodyka czy doradcy), pisze o własnym warsztacie pracy w szkołach i trybie wprowadzania reguł AT. W konkluzji tekstu doktor Sylvia Schachner formułuje kilka punktów skierowanych do nauczycieli, po to aby ich praca była bardziej profesjonalna i skuteczna. Stwierdza na koniec, iż każdy z powyższych punktów znajduje swoje odzwierciedlenie w analizie transakcyjnej, jej modelach i założeniach filozoficznych, stwarzając możliwości podejmowania nowych wyzwań i decyzji w edukacji.

Włodzimierz Świątek, nasz kompetentny i nieustrudzony autor, przygotował tym razem tekst zatytułowany *Rola psychoterapeuty w pracy z ofiarami i sprawcami przemocy szkolnej*. Podjęty temat zaowocował właśnie otwarciem przewodu doktorskiego z zakresu edukacyjnej analizy transakcyjnej. Czekamy na rezultaty niemal ukończonych już badań, które obiecujemy opublikować w kolejnych numerach.

Doktor Małgorzata Bereźnicka, nasza sympatyczna stażystka, dostrzegła użyteczność edukacyjnej analizy transakcyjnej w kształtowaniu kultury pedagogicznej rodziców. Myślimy sobie czasem, że być może dobrze spędzony czas w naszym Zespole przyczynił się w jakimś zakresie do powstania tego ciekawego artykułu? Autorce życzymy przy okazji szybkiej finalizacji rozprawy habilitacyjnej.

W kolejnym przeglądowym artykule dr Edyta Widawska przekonuje nas o konieczności budowania procesu wychowania i edukacji młodego pokolenia na takich wartościach, jak: odpowiedzialność, solidarność, demokracja, tolerancja, sprawiedliwość i wolność, co w przyszłości będzie stanowiło podstawę ich dalszych działań jako osób dorosłych. Wartości powyższe – tak twierdzi autorka

¹ *An Interview with Trudy Newton*, www.youtube.com/watch?v=63Y6cxYwHDw [dostęp: 15.10.2016].

– mogą w pełni zostać wprowadzane przez nauczycieli, którzy świadomie wykorzystują pozytywne aspekty transakcyjnych stanów Ja.

Artykuł Sławomira Kani koncentruje się na kształtowaniu – za sprawą analizy transakcyjnej – klimatu szkoły, który przy okazji może dobrze służyć pozytywnej profilaktyce zachowań ryzykownych. Tekst ten wydaje się ważny dla Zespołu EAT, gdyż z jego inspiracji uruchomiony został nowy, praktyczny kierunek studiów licencjackich w Akademii im. J. Długosza w Częstochowie o nazwie *psychoprofilaktyka*.

Kreatywność człowieka jest jedną z najbardziej naturalnych potrzeb człowieka i jego rozwoju. Jednak na przeszkodzie tej żywotnej tendencji pojawiają się różnego rodzaju bariery i trudności. Dr Dorota Gębuś dostrzega je w specyficznych nakazach i zakazach jako barierach w budowaniu konstruktywnego i twórczego skryptu jednostki.

W tym miejscu naszego periodyku pojawia się kolumna tekstów, które określiliśmy wspólnym mianem *Na pograniczu dziedzin*. Nie chcemy ograniczać się wyłącznie do tematyki wiążącej się z analizą transakcyjną, mamy zamiar otworzyć się również na szerszą problematykę, choć jednocześnie niezbyt odległą od naszych zainteresowań. Być może zamiar ten przyniesie efekt synergii w obszarze wspólnych poszukiwań. Odnajdujemy tu zatem ciekawy artykuł Michała Płóciennika dotyczący pewnych aspektów filozofii wychowania, Anna Śniegulska pisze natomiast na temat roli rodziców w przestrzeni życia rodzinnego, z kolei Justyna Woźniak skupia się na nowym, ale jakże niepokojącym zjawisku sekstingu, będącym przejawem internetowego ekshibicjonizmu. Podobne osobliwości nie powinny umykać uwadze współczesnych pedagogów, w tym również zainteresowanych edukacyjną analizą transakcyjną.

Raporty z badań otwiera tekst Doroty Gębuś i Jarosława Jagieły pod tytułem *Nadanie imienia – początek biografii a skrypt (What's In a Name? Name Giving, Identity, and Script Formation)*, który ukazał się pierwotnie w nieco innej formie w prestiżowym i założonym przez samego Erica Berne'a czasopiśmie Międzynarodowego Towarzystwa Analizy Transakcyjnej (ITAA) – „Transactional Analysis Journal”. Zdecydowaliśmy się za zgodą redakcji udostępnić go polskim czytelnikom. Z oryginalnym artykułem można zapoznać się na stronie internetowej². Opublikowanie tego tekstu jest faktem znaczącym, choćby tylko z tego powodu, iż jest to – od półwiecza istnienia tego pisma! – zaledwie druga publikacja polskich autorów w tym renomowanym periodyku.

W części badawczej odnajdujemy też ważną publikację dr Adrianny Sarnat-Ciastko, dotyczącą preferencji podejmowania aktywności z perspektywy ujawniających się strukturalnych stanów Ja. Autorka starała się, zgodnie z opracowa-

---

² Gębuś, D., Jagieła J. (2015). What's In a Name? Name Giving. Identity. and Script Formation. *Transactional Analysis Journal*, 45, 3, s. 217–227; <http://dxdoi.org/10.1177/0362153715597721>.

ną procedurą, odpowiedzieć sobie na dwa zasadnicze pytania badawcze. Pierwsze z nich – jakie są preferencje badanych do realizowania aktywności (pracy) z innymi osobami bądź grupami? – zostało uzupełnione przez kolejne: czy i w jakim stopniu przyjmowane stany Ja różnicują badanych w realizowaniu przez nich preferowanych aktywności (pracy) w relacji do innych osób bądź grup? Wnikliwa analiza statystyczna zgromadzonego materiału pozwoliła zauważyć tendencje pojawiające się w podejmowanej aktywności i w motywacji wyboru współpracowników. Drugi z problemów badawczych dał możliwość dostrzeżenia, iż stany Ja nie mają rozstrzygającego znaczenia dla podejmowanej przez badanych aktywności. Biorąc pod uwagę fakt, że prezentowane wyniki są częścią większego projektu badawczego, należy założyć dalsze poszukiwania w obszarze podjętej problematyki.

Co jeszcze można przeczytać w tym numerze EAT?

Artykuł *Psychopedagogika nieświadomości i wglądu* zapoczątkowuje serię publikacji pod wspólnym hasłem: *Edukacyjna Analiza Transakcyjna na tle innych kierunków psychopedagogicznych*. Zamiarem autora jest ukazanie związków, jakie dostrzec można między interesującą nas dziedziną a innymi kierunkami, nurtami i szkołami psychologii oraz psychoterapii. Warto zaznaczyć, że wspomniane zagadnienie było już podejmowane w pierwszym numerze naszego periodyku przez Annę Pierzchałę³. Tym razem potraktowano temat w nieco zmienionej i rozszerzonej formule, uznając, że wart jest on kontynuacji, a w kolejnych częściach tej serii więcej uwagi poświęcimy też behawioryzmowi, koncepcjom poznawczym, humanistycznym, w tym terapii Gestalt czy kierunkom komunikacyjnym.

Podobną serię artykułów zapoczątkowuje rubryka *Czytając TAJ*, której kontynuację przewidujemy w następnych numerach. W zamierzeniu redakcji będzie ona dotyczyła przeglądu ważniejszych artykułów, które były publikowane lub obecnie ukazują się na łamach wspomnianego już „Transactional Analysis Journal” (TAJ). W tym wypadku odnosimy się do prac poświęconych pojęciu *emotional literacy*. Termin ten, który wprawdzie nie znalazł jak dotąd polskiej transkrypcji, wydaje się ważny w kontekście problematyki edukacyjnej.

Jak zawsze publikujemy sprawozdania i recenzje. Wśród nich omówiono ważną dla edukacyjnej analizy transakcyjnej pozycję zagraniczną oraz napisaną przez I. Stewarda i V. Joinesa książkę, która pod wieloma względami ma charakter przełomowy na naszym rynku wydawniczym, gdyż porządkuje niemal cały dotychczasowy dorobek AT oraz ujednolica stosowaną w tej dziedzinie terminologię⁴.

Kończąc ten nazbyt długi wstęp, powiedzmy jeszcze, że w ubiegłym roku dotarła do nas informacja o otrzymaniu 6 punktów w wykazie czasopism na-

³ Pierzchała, A. (2012). Edukacyjna analiza transakcyjna a inne nurty pedagogiczne wyrosłe na gruncie koncepcji psychoterapeutycznych. *Edukacyjna Analiza Transakcyjna*, 1, s. 31–47.

⁴ Stewart, I., Joines, V. (2016). *Analiza transakcyjna dzisiaj*. Poznań: Dom Wydawniczy REBIS.

---

ukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Cieszy nas to bardzo, a jednocześnie mobilizuje do dalszych wysiłków, aby tę punktację jeszcze zwiększyć. Wciąż jesteśmy jedynym czasopismem naukowym w Polsce poświęconym analizie transakcyjnej, a także (z dużym prawdopodobieństwem) jedynym takim periodykiem na świecie, który zajmuje się jedynie edukacyjną analizą transakcyjną. Mamy nadzieję, że ten fakt zostanie dostrzeżony i doceniony przez naszych przyszłych recenzentów.

Pięciolecie pisma oraz sześćdeciolate istnienia Zespołu Badawczego Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej nie skłania być może do nazbyt uroczystych jubileuszy, niemniej jednak raduje nas zgromadzony dorobek. Daliśmy temu wyraz, publikując na końcu tego numeru kronikę, która miesiąc po miesiącu zestawia najważniejsze wydarzenia z tego okresu. Wydaje nam się, że te dokonania te zasługują na uwagę. Dedykujemy je wszystkim tym, którzy naszą obecność przyjmują z życzliwością.

Jarosław Jagieła
Redaktor Naczelny